

רַבִּי יְהוֹדָה וְרַבִּי חֵיה, הוּא אֶזְלִי בְּאוֹרֶחָה. אמר רַבִּי חֵיה, חֲבָרִיא בְּדַ אִינְזָן בְּאוֹרֶחָה, (דף ל"א ע"א) בְּעִין לְמַהְךָ בְּלֶבֶא חָד. וְאֵי אַיְעָרָעָן, אוֹ אֶזְלִי בְּגֻנוֹיֵהוּ חֵיהִי עַלְמָא, אוֹ בְּנֵי נְשָׁא דְלָאוּ אִינְזָן מְהִיכְלָא דְמַלְכָא, בְּעֵי לְאַתְפְּרָשָׁא מְגַנְיִיהִי. מְנָא לֹן. מְכַלֵּב, דְכַתִּיב, (במדבר י"ד) וְעַבְדִּי בְּלֵב עַקְבָּה חִתָּה רֹוחָת אַחֲרָת עַמּוֹ וְיִמְלָא אַחֲרִי. מַאי רֹוחָת אַחֲרָת. דְאַתְפְּרָשָׁ מְאִינְזָן מְאַלְלִין, דְכַתִּיב, (במדבר י"ד) וְיִיעַלְוּ בְּנֶגֶב וַיָּבֹא עד חֶבְרוֹן. דְאַתְפְּרָשָׁ מְאִינְזָן מְאַלְלִין וְאַתָּא אִיהָוּ בְּלַחְזּוֹי לְחֶבְרוֹן, לְאַשְׁתַּטְתָּחָא עַל קְבָרִי אַבָּהָן.

וְחֶבְרוֹן, אֲתִיהִיב לִיהְ חַזְלָק אַחֲסָנָא לְאַתְתִּקְפָּא בֵּיה, בְּמַה דָּאת אָמֵר, (דברים א') וְלוּ אַתָּן אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ בָּה. אֲמָאי יְהִיבוּ לִיהְ חֶבְרוֹן. אֵי בְּגַיְן דְאַשְׁתַּטְתָּחָ בְּקְבָרִי אַבָּהָן לְאַשְׁתַּזְבָּא מְהַהְוָא

לשון הקודש

רַבִּי יְהוֹדָה וְרַבִּי חֵיה הֵי הַוְלִיכִים בְּדַרְךָ. אמר רַבִּי חֵיה, בְּשַׂבְּרִים בְּדַרְךָ, צְרִיכִים לְלַכֵּת בְּלֵב אֶחָד, וְאַם גְּנַבְשִׁו אוֹ שְׁחוֹלְכִים עַפְסָם הַרְשָׁעִים וְחֶבְרוֹן נְתַנָּה לוֹ חָלֵק יְרֵשָׁה לְרַחְזּוֹק בָּה, בָּמוֹ שְׁנָאָמָר (דברים א') וְלוּ אַתָּן אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ בָּה. לְפָה נְתַנָּה לוֹ אֶת חֶבְרוֹן? אֵם מְשׁוּם שְׁהַשְׁתַּטְחָ בְּקְבָרִי הִתָּה רֹוח אַחֲרָת עַמּוֹ וְיִמְלָא אַחֲרִי. מָה

עִיטָא דִילְהוֹן דְאֲשַׁתְּזִיב לֹא.

אֲלָא, רָזָא דְמַלְהָ שְׁמֻנָּא. בְּגַנוֹּנָא דָא בְּתִיבָּ
(שמואל ב', ב') וַיִּשְׁאַל דָוד בַּיְיַ לְאָמֵר הַעֲלָה
בְּאַחַת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹיו עַלְה וַיֹּאמֶר
דָוד אֲנָה אַעֲלָה וַיֹּאמֶר חֶבְרוֹנָה. הַכָּא אִיתָ
לְאַסְטְּבָלָא, בֵּין דָהָא מִתְּשָׁאוֹל, וְדָוד בִּיּוּמִי
דְשָׁאוֹל אַתְּמִשָּׁחָ לְקַבְּלָא מִלְבָוִי. בֵּין דְמִתְּשָׁאוֹל
אַמְאי לֹא אַמְלִיכָו לֵיה לְדָוד, וְלֹא קַבְּיל מִלְבָוִי
עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאַתָּא לְחֶבְרוֹן, וְמִלְבָוִי קַבְּיל עַל
יְהוּדָה בְּלַחֲזָזִי שְׁבַע שָׁנִים, וְאַתְּעַכְּבָ תִּמְןָן כָּל הַגִּיּוֹן
שְׁבַע שָׁנִים. וְלֹבֶתֶר דְמִתְּשָׁחָת אִישׁ בּוֹשָׁת, קַבְּיל מִלְבָוִי
עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָם.

אֲלָא, כָּלָא הוּא רָזָא קָמֵי קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָא
חַזִּי, מִלְבּוֹתָא קָדִישָׁא לֹא קַבְּיל מִלְבָוִי

לְשׁוֹן הַקוֹדֵשׁ

הָאָבוֹת לְהַגְּזֵל מְאוֹתָה עַצָּה שְׁלָהָם בֵּין שְׁמַת שָׁאוֹל לְפָה לֹא הַמְלִיכָו אֶת
דָוד וְלֹא קַבְּלָל מִלְכּוֹת עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּבָא
לְחֶבְרוֹן וְקַבְּלָל מִלְכּוֹת עַל יְהוּדָה לְבָדָה
(שמואל א' ו') וַיִּשְׁאַל דָוד בַּיְיַ לְאָמֵר הַעֲלָה
בְּאַחַת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים עַלְה
וַיֹּאמֶר דָוד אֲנָה אַעֲלָה וַיֹּאמֶר חֶבְרוֹנָה.
בָּאָן יִשׁ לְהַסְתְּבָל, בֵּין שְׁהָרִי מַתְּשָׁאוֹל,
וְדָוד נִמְשָׁחָ בִּימֵי שָׁאוֹל לְקַבְּלָל מִלְכּוֹת,

שְׁלִימַתָּא, עַד דָאַתְחַבֵּר בָאָבָהּן. וּכְדֹ אַתְחַבֵּר בְהוּ, אַתְבָגֵי בְבָנִינָא שְׁלִימַי, מַעַלְמָא עַלְאָה, וַעֲלַמָּא עַלְאָה אַקְרֵי שְׁבֻעַ שְׁנִים, בְגַין דְכַלְהוּ בֵיהּ.

וְסִימְנִיךְ (מלכים א', י') וַיַּבְנֵהוּ שְׁבֻעַ שְׁנִים, דָא עַלְמָא עַלְאָה. וְלֹא כְתִיב וַיַּבְנֵהוּ בְשֻׁבַע שְׁנִים. בָמָה דָאַת אָמֵר, (שמות ל"א) בַי שְׁשַׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמִים וְאֶת הָאָרֶץ. מִאן שְׁשַׁת יָמִים, דָא אֶבְרָהָם. דְכַתִּיב, (בראשית ב') אֱלֹהִים תֹולְדוּת הַשָּׁמִים וְהָאָרֶץ בְהַבְּרָאָם, בְאֶבְרָהָם. וְאֶבְרָהָם שְׁשַׁת יָמִים אַקְרֵי. וּבְגַין (נ"א וּבֵיהּ) דָאַיהּוּ שְׁשַׁת יָמִים, אַתְבָגֵי עַלְמָא. בְהַהְוָא (נ"א בְהָאֵי) גִוֹנוֹנָא וַיַּבְנֵהוּ שְׁבֻעַ שְׁנִים.

וְתָא חַזִי, דָוד בָעָא לְאַתְבָגָה בְמַלְכֵו שְׁלִימַתָּא לְתָתָא, גִוֹנוֹנָא דְלַעַילָא, וְלֹא אַתְבָגֵי, עַד דָאַתָּא וְאַתְחַבֵּר בָאָבָהּן. וְקָאִים שְׁבֻעַ שְׁנִים

לשון הקודש

קְבָלָה מִלְכּוֹת שְׁלָמָה עַד שְׁהַתְחַבְּרָה הָאָרֶץ. מַי אָלוּ שְׁשַׁת הַיּוֹםִים? וְהַ אֶבְרָהָם, בְאָבוֹת, וּבְשְׁהַתְחַבְּרָה בָהָם, נִבְנָה בְנִין שְׁבָתוֹב (בראשית ב') אֱלֹהִים תֹולְדוּת הַשָּׁמִים וְהָאָרֶץ בְהַבְּרָאָם, בְאֶבְרָהָם. וְאֶבְרָהָם נִקְרָא שְׁבֻעַ שְׁנִים, מִשּׁוּם (בב') שְׁחוֹא שְׁשַׁת יָמִים, נִבְנָה הָעוֹלָם בָאָתוֹ (בב' גוֹן), וַיַּבְנֵהוּ שְׁבֻעַ שְׁנִים. **וְסִימְנִיךְ** – (מלכים א', י') וַיַּבְנֵהוּ שְׁבֻעַ שְׁנִים. וְהַ הָעוֹלָם הָעֲלֵיָן, וְלֹא כְתִיב וַיַּבְנֵהוּ בְשֻׁבַע שְׁנִים, בָמוֹ שְׁנָאָמֵר (שמות ל"א) בַי שְׁשַׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמִים וְאֶת

לאתבנאה בגוויהו. לבר שבע שנים, אתבנאי בכלא, אתמשבא מלכויותה די לא תעדי לעלמי. אי לאו דאתעבר בחברון לאתחברא בדורותיה, לא אתבנאי מלכויותה לאתמשבא קדקא יאות. בהאי גוונא כלב, אתנהיר ביה רוחא דחכמתא, ואתא לחברון, לאתחברא באבן, ולדזבתיה איזיל, ולבר, דזבתיה חזה, וירית ליה.

רבי ייסא ורבי חזקיה, הו איזלי מקפטקייא ללוד, והוה עמhone חד יידאי במטול דקטיפרא דחמרה. עד ההו איזלי, אמר רבי ייסא לרבי חזקיה, אפתח פומך, ואימא חד מלא, מאינון ملي מעלייתא דאוריתא, דאת אמרת בכל יומא, קמי ביציגא קדיישא.

לשון הקודש

היה, וירש אותה. רבי ייסא ורבי חזקיה היו הולכים מקפטקייא ללוד, והיה עמהם יהודי אחד עם משא של עופות (שקראים קטפרא) על חמור. עד שהיו הולכים, אמר רבי ייסא לרבי חזקיה, פתח פיך ואמר דבר אחד מאונם דברי התורה המעלים שאקה אומר לפני המנורה הקדושה.

עד שבא והתחבר באבות, ועמד שבע שנים להפנות ברוכם. אחר שבע שנים נבנה בכלל, נמשכה מלכותו שלא ת עבר לעולים. ואם לא שנעשה בחברון להתחבר במקומו, לא נבנתה מלכותו להמושד בראי. כמו כן כלב, האירה בו רוח תכמה, ובא לחברון להתחבר באבות ולמקומו הלא. אחר כך מקומו

פַתָּח וְאָמֵר, (משליו ג') דָּרְכֵיכֶה דָּרְכֵי נָעַם וּכְלֹן
גִּתְיֻבּוֹתֵיכֶה שְׁלוֹם. דָּרְכֵיכֶה דָּרְכֵי נָעַם, אֲלֵין
אָוֹרְחֵין דָּאוֹרְיִתָּא, דְּמַאן דָּאוֹיל בְּאָוֹרְחֵי דָּאוֹרְיִתָּא,
קְדָשָׁא בָּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁרִי עַלְיהָ גִּעְמֹוֹתָא דְּשִׁבְגַּתָּא,
דְּלֹא תַעֲדֵי מְגִיה לְעַלְמֵין. וּכְלֹן גִּתְיֻבּוֹתֵיכֶה שְׁלוֹם,
דְּכָל שְׁבִילֵין דָּאוֹרְיִתָּא, פּוֹלְחוֹן שְׁלָם. שְׁלָם לֵיה
לְעַיְלָא, שְׁלָם לֵיה לְתַתָּא. שְׁלָם לֵיה בְּעַלְמָא דִין,
שְׁלָם לֵיה בְּעַלְמָא דָאַתִּי.

אמֵר הַהוּא יִזְדָּאי, אִיסְטָרָא בְּקִיסְטָרָא, בְּהָאֵי
קָרָא אֲשָׁתְּכָה. אִםְרָה לֵיה מְגִינֵּין לְהָ. אִםְרָה
לֵיה, מְאָבָא שְׁמַעַנָּא, וְאַוְלִיפְנָא הַכָּא בְּהָאֵי קָרָא
מְלָה טָבָא.

פַתָּח וְאָמֵר, הָאֵי קָרָא בְּתָרֵין גְּנוּגִין אֵיתָהִי, וּבְתָרֵין
סְטָרֵין. קָרְרֵי בֵּיה דָּרְכִים, וְקָרְרֵי בֵּיה גִּתְיֻבּוֹת.

לשון הקודש

שְׁלָם לו בְּעוֹלָם הַבָּא.
אמֵר אוֹתוֹ יְהוָה, מְטַבֵּע בְּכִים בְּפָסָוק
זֶה נִמְצָא. אִמְרָה לו, מְגִינֵּין לְהָ? אִמְרָה לו,
שְׁמַעַתִּי מְאָבִי, וּלְמִדְתָּי בְּאָן בְּפָסָוק תֹּהֶה
דָּבָר טֹב.

פַתָּח וְאָמֵר, פָּסוֹק וְהָוּ בְּשִׁתְיִ צְרוֹת
וּבְשִׁנִּי אֶזְדִּים. קֹרְאִים בּוּ דָּרְכִים,
וּקֹרְאִים בּוּ גִּתְיֻבּוֹת. קֹרְאִים בּוּ נָעַם,

פַתָּח וְאָמֵר, (משליו ג') דָּרְכֵיכֶה דָּרְכֵי נָעַם וּכְלֹן
גִּתְיֻבּוֹתֵיכֶה שְׁלוֹם. דָּרְכֵיכֶה דָּרְכֵי נָעַם -
אַלְוּ דָרְכֵי הַתּוֹרָה, שְׁמֵי שְׁחוֹלֵךְ בְּדָרְכֵי
הַתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשִׁירָה עַלְיוֹן
נָעַם הַשְׁבִּינָה שְׁלָא תַּווּ מִמְּנוּ לְעוֹלָמִים.
וּכְלֹן גִּתְיֻבּוֹתֵיכֶה שְׁלוֹם - שְׁכָל שְׁבִילֵי
הַתּוֹרָה בְּלָם שְׁלוֹם. שְׁלָם לו לְמַעַלְתָּה,
שְׁלָם לו לְמַטָּה. שְׁלָם לו בְּעוֹלָם הַזֶּה,

קָרְרִי בֵּיהּ נֹעַם, וְקָרְרִי בֵּיהּ שְׁלוֹם. מִמְּאָן דְּרָכִים. וּמִמְּאָן
נְתִיבוֹת. מִמְּאָן נֹעַם. וּמִמְּאָן שְׁלוֹם.

אֲלֹא, דְּרָכֵיכֶת דְּרָכֵי נֹעַם, חַיְינָנוּ דְּכַתִּיב, (ישעיה מ' ג')
הַנּוֹתֵן בָּם דָּרְךָ. דָּהָא כָּל אַתָּר דְּאָקָרִי
בְּאוֹרְבִּיתָא דָרְךָ, הוּא אוֹרְחָא פְּתִיחָא לְכָלָא. כְּהָא
אוֹרְחָא דְּהָא פְּתִיחָה לְכָל בָּרְגָשׂ. בְּזַד דְּרָכֵיכֶת, אַלְיאָן
דְּרָכִים דְּאִינּוֹן פְּתִיחָן מְאַבְּהָן, דְּכָרָאָן בִּימָא (דף ל"א
ע"ב) רַבָּא, וְעַלְיאָן בְּגֻווָּה. וְאִינּוֹן אוֹרְחִין מְתִפְתְּחִין
לְכָל עִיר, וְלְכָל סְטֵרִי עַלְמָא.

וְהָאִי נֹעַם, הוּא נְעַימֹּו דְּגַפֵּיק מַעַלְמָא דְּאָתִי, (נ"א
וּמַעַלְמָא דְּאָתִי נְחַרֵין בָּל בּוֹצִינִין) וְגַהְיַר לְכָל בּוֹצִינִין,
וּמַתְּפִרְשִׁין (נ"א נְחַזְּרִין) לְכָל עִיר, וְהָאָטִיבוּ, וְגַהְזָר
דַּעַלְמָא דְּאָתִי, דִּינְגִּיקִין אַבְּהָן, אָקָרִי נֹעַם. דָּבָר אַחֲרָה,
עַלְמָא דְּאָתִי, אָקָרִי נֹעַם. וּבְדַּעַתְּעַר עַלְמָא דְּאָתִי,

לְשׁוֹן הַקוֹדֶשׁ

וקוראים בו שלום. מה זה דְּרָכִים, ומה זה נְתִיבוֹת? מה זה נֹעַם, ומה זה
שְׁלוֹם? אלֹא דְּרָכֵיכֶת דְּרָכֵי נֹעַם, חַיְינָנוּ שְׁבָתוֹב
(ישעיה נ) הַנּוֹתֵן בָּם דָרְךָ. שְׁהָרִי בָל מִקּוֹם
שְׁנִקְרָא בְּתוֹרָה דָרְךָ, הִיא דָרְךָ פְּתִיחָה
לְכָל, כָּמוֹ זֶה וּשְׁפִתּוֹחָה לְכָל אַרְם - בְּךָ
דְּרָכֵיכֶת. אלֹא דְּרָכִים שְׁבָתוֹתִים מִהְאָבוֹת,
שְׁבָרוּ בָם הַגְּדוֹלָה וְגִנְגָּסִים לְתוֹכוֹ. ואָתָם

כֵּל טיבו, וְכֵל חִידּוֹ, וְכֵל נְהֹרַין, וְכֵל חִירּוֹ דְעַלְמָא
אֲתַעַר. וּבְגִיגִי כֶּה, אֲקָרֵי נָעַם.

וַעַל דָּא תְּגִינוֹן, חִיבֵּין דְגִיהָנָם, בְּשֻׁעַתָּא דְעַאלָּ
שְׁבָתָא, בְּלָהּוּ נְיִיחַיָּן, וְאֵיתָ לְהּוּ (ס"א חִירּוֹ)
חִידּוֹ, וְנִיְחָא בְּשְׁבָתָא. כִּיּוֹן דְגַפְיק שְׁבָתָא, אֵיתָ
לוּן לְאַתְעַרָּא חִידּוֹ עַלְאָה עַלְנָא, דְגַשְׁתִּזְוִיב
מִהְהֹא עַוְגַּשָּׂא דְחִיבִּיאָ, דְאַתְדָּנוּ מִהְהִיא שְׁעַתָּא
וְלִהְלָאָה. וְאֵיתָ לוּן לְאַתְעַרָּא וְלִימָא, (טהילים צ) וַיְהִי
נָעַם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַלְיָנוּ. דָּא הוּא נָעַם עַלְאָה,
(חִירּוֹ) חִידּוֹ דְכָלָא. וַעַל דָּא, דְרַכְיָה דְרַכְיִ נָעַם
וְכֵל נְתִיבֹתִיהָ שְׁלוּם.

מְאָן נְתִיבֹתִיהָ. אֵלֵין אַיִנוֹ נְתִיבֹת וְשְׁבִילִין,
דְגַפְקִי מְלָעִילָא, וְבָלָהּוּ נְקִיטָ לְזָוּן בְּרִית
יְחִידָאִי, דָאֵיהּוּ אֲקָרֵי שְׁלוּם, שְׁלָמָא דְבִתָּא, וְעַאיָּל

לשון הקודש

הָעוֹלָם הַבָּא, או בְּלַהֲטוֹב וְכֵל הַשְּׁמָמָה
וְכֵל הָאוֹרוֹת וְכֵל הַתְּרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
מִתְעוֹרִים, וְלֹבֶן גִּראָ נָעַם.
וַעַל זֶה שְׁנוּנוֹ, רְשָׁעִי נְגִיהָנָם, בְּשָׁעה
שְׁנַכְּנָסָת שְׁבָתָ, בְּלָם נְחִים, וַיֵּשׁ לְהָם (הורות)
שְׁמָמָה וּמְנוֹחָה בְּשְׁבָתָ. וּבֵין שִׁיזְצָאת
שְׁבָתָ, יִשְׁלַׁמוּ לְעוֹזָר שְׁמָמָה עַלְיוֹנָה
עַלְיָנוּ בְּרִי שְׁנַגְּזָל מְאוֹתוֹ הָעֲנָשׁ שֶׁל

מַה זֶּה נְתִיבֹתִיהָ? אָלוּ אָוֹתָם נְתִיבֹת
וְשְׁבִילִים שִׁיזְצָאים מִלְמָעָלה, וְכָלָם לוֹקָה
אָוֹתָם בְּרִית הִיחִידִי שְׁנַקְּרָא שְׁלוּם, שְׁלוּם.